

П. ФЕДОСЕЈЕВ

ЦРВЕНА АРМИЈА АРМИЈА ОСЛОБОДИТЕЉИЦА

10. 10. 10

128

10. 10. 10
10. 10. 10

48/49

1990

~~842~~

~~35~~

Бедосеев

НАСЛОВ ДЕЛ
Црвена Армија
издања
армија ослободила

Место и год. издания

[illegible]

а,

ПРИМЕДБА

618895

355.48/.49

П. ФЕДОСЕЈЕВ

ЦРВЕНА АРМИЈА

АРМИЈА-ОСЛОБОДИТЕЉИЦА

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
ГРАДА БЕОГРАДА
Бр. 1990 35
Сигнатура

БИБЛИОТЕКА
ДРУШТВА ЗА КУЛТУРНУ САРАДЊУ ЈУГОСЛАВИЈЕ СА СССР

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„Радое Домановић“

Инв. бр.: 318895
Сигнатура: 355.48/.49

Велики Отаџбински рат совјетског народа и Црвене армије 1941—1945 године, против фашистичких освајача, завршио се нашом пуном победом. Фашистички освајачи, најљући и најподмуклији империјалисти, поставили су себи за циљ, да угуше нашу слободу, да поробе и истребе народе Совјетског Савеза. Али ови лудачки планови фашистичких освајача, разбијени су у току рата у парампарчад. Уствари, како је указивао друг Стаљин, догодило се управо супротно ономе, о чему су бунцали хитлеровци. Хитлеровска Немачка, главно огњиште агресије у Европи, и империјалистички Јапан, главно огњиште агресије у Азији, зачетници другог светског рата, потучени су до ноге. Њихове оружане снаге су уништене. Фашистичке армије су истребљене или заробљене, а њихова борбена опрема претворена је у гомилу олупина или смо је ми и наши савезници узели као трофеје. Немачка и јапанска војна машина коначно су разбијене. Немачка, а потом и Јапан били су принуђени да безусловно капитулирају.

Велики историски значај ослободилачке борбе Црвене армије, као главног фактора у уништењу немачког и јапанског империјализма је у томе, што је она отклонила мач фашистичких разбојника који је био наднесен над совјетским народом и свим слободољубивим народима, избавивши их од поробљавања и истребљења. Црвена армија је у Отаџбинском рату 1941-1945 године спасла нашу отаџбину и светску цивилизацију од фашистичког пљачкаша. Данас цео свет признаје, да је Црвена армија у борби с фашистичким освајачима извршила подвиг, беспримеран у историји.

9 маја, на историски дан победе над хитлеровском Немачком, обраћајући се народу друг Стаљин је рекао:

„Велике жртве које смо поднели за слободу и независност наше Отаџбине, безбројне патње и страдања, које је наш народ преживео током рата, напоран рад у позадини и на фронту, који је дат на олтар домовине — нису били бадава и крунисани су пуном победом над непријатељем. Вековна борба словенских народа за своје постојање и своју независност, завршила се победом над немачким освајачима и немачком тиранијом.

Од сада над Европом виће се велика застава слободе и мира међу народима.“

2 септембра 1945 године, на дан потписивања акта с безусловној капитулацији Јапана, главног савезника Немачке, друг Стаљин је у својој историској прокламацији рекао:

„Од сада ми можемо сматрати да је наша отаџбина спасена од опасности немачке најезде са запада и јапанске најезде са истока. Дошао је дугооčekивани мир за народе целог света“.

Совјетски људи поносе се, што су одлучујућу улогу у победи над фашистичком Немачком и њеним савезницима одиграли народи СССР-а и њихова Црвена армија, испунивши достојно свој патриотски дуг. Црвена армија, уништивши фашистичке освајаче, одбранила је част, слободу и независност Отаџбине, очистила је совјетске земље од фашистичких изрода, ослободила из фашистичког ропства милионе совјетских грађана, коначно ликвидирала опасност поробљавања народа СССР-а. Црвена армија ослободила је од фашистичких освајача суседне земље и друге народе и на делу је показала, да је она моћна, напредна, модерна армија и да с чашћу може бранити совјетску државу и издржати најтеже пробе.

Благодарећи историским победама Црвене армије, омогућено је да се наша земља врати мирнодопском послу, да бисмо учврстили нашу победу.

Совјетски војници се поносе, што је Црвена армија својом победоносном херојском борбом с фашистичким освајачима, обезбедила победу совјетског социјалистичког поретка и извојевала услове за даљи пораст социјалистичке изградње.

*

У Отаџбинском рату против хитлеровске Немачке и њених савезника Црвена армија је показала најсјајније борбене особине, највећу издржљивост, беспримерну морално-политичку истрајност и непоколебљив борбени дух.

Свима је познато, да је главна тежина борбе против немачког империјализма и његових савезника лежала на плећима наше Отаџбине и Црвене армије. Немачка, као агресивна нација, припремала се дуго за освајачки рат. У садашњем рату хитлеровска Немачка са њеном фашистичком армијом била је моћнији, подмуклији и искуснији противник него ли Немачка и њена армија у свим прошлим ратовима. У прошлом светском рату војска Антанте борила се са силном немачком армијом. Али немачка кајзеровска армија била је знатно слабија од хитлеровске војске, и, осим тога, она је од првих дана рата морала да се бори на два фронта. Немачко-фашистичка армија, и иначе снажнија од кајзеровске армије, наоружана до зуба новом техником, снабдевена тенковима и авијацијом, још се више оснажила после освајања скоро целе Западне Европе. У кратком року хитлеровцима је успело да без иоле стварних губитака у људству и техници приграбе у своје руке богатства и стратешке сировине индустријски развијених земаља Европе. Хитлеровци су у овом рату искоришћавали производне снаге скоро целе Европе за израду оружја и муниције. Милиони квалификованих страних радника, насилно одведених у немачко прогонство, радили су за немачку ратну машину. Хитлеровци су ојачали своје оружане снаге на рачун знатних армија својих вазала — Италије, Румуније, Мађарске, Финске и других земаља. На Далеком Истоку Јапан, главни савезник Немачке, прикривајући се политиком неутралности у односу на нашу земљу, помагао је свим средствима хитлеровску Немачку у њеном рату против СССР. Совјетска команда је морала да, за све време рата против хитлеровске Немачке, држи на Далеком Истоку велике оружане снаге ради одбране наших граница

од империјалистичког Јапана. Јапански освајачи су све време провоцирали на нашим границама и активно се припремали за оружани напад на Совјетски Савез. Осим тога, Јапан је ратовао против САД и Енглеске које су биле савезнице Совјетског Савеза, и самим тим је указивао озбиљну помоћ хитлеровској Немачкој.

Фашистичка Немачка, напавши подло и вероломно 22 јуна 1941 године на Совјетски Савез, имала је погодне услове за вођење рата, какве није имала ниједна зараћена страна. Многима у иностранству тада је изгледало, да се ништа не може одржати пред ударном силом немачко-фашистичке армије. Познато је, да су се на совјетски народ, на Црвену армију сручила тако страшна искушења, која ниједна друга земља, ниједна друга армија на свету не би могла да издржи. Фашистичка пропаганда је хвалисаво уверавала: кроз три недеље Хитлер ће разбити, уништити Црвену армију и ући у Москву; кроз месец и по — два он ће се дочепати висова Урала и Кавказа, завладаће високим пећима Магнитогорска и нафтиним изворима Бакуа.

Првих месеци рата су не само хитлеровци, већ и многи војни и политички радници савезничких земаља, процењивали привремене неуспехе Црвене армије као знак војне и економске слабости совјетске државе. Они су сматрали да ће хитлеровске хорде на совјетско-немачком фронту извојевати тако лаку и муњевиту победу као на западу. Многи скептици у свету прорицали су тада брзо уништавање оружаних снага Совјетског Савеза и завршетак рата у Европи у корист Немачке.

Чак и најдалековиднијим противницима Хитлера у савезничким државама, који су сматрали да је коначна победа Немачке и њених помагача немогућа, изгледало је да ће се рат отегнути у недоглед. Али сва та претсказивања о Црвеној армији и току рата нису се догодила. Није Црвена армија, већ су војске фашистичке Немачке и њених помагача разбијене и принуђене на капитулацију. А то се збило због тога „што

је главни противник Немачке — Совјетски Савез, превазишао по снази хитлеровску Немачку" (Стаљин). Показало се да је Совјетски Савез јачи од фашистичке Немачке и њених помагача и у војном, и у економском, и у морално-политичком погледу.

Ниједна армија западноевропских држава није могла да задржи хитлеровске хорде. Још пре напада на Совјетски Савез немачки фашисти заузели су Пољску, Норвешку, Белгију, Холандију, Француску, Грчку, Југославију и друге земље. Над Енглеском се наткрила опасност поробљавања од стране хитлеровске Немачке. Само је Совјетски Савез могао да заустави и разбије фашистичку Немачку. У историји савременог рата први пут је Црвена армија у дугој и тешкој борби прса у прса не само издржала, већ и савладала притисак позверених хорди хитлероваца и њихових помагача који су дошли огњем и мачем у градове и села десетине европских држава, постигавши војничку победу над фашистичким војскама.

За све време Великог отаџбинског рата совјетско-немачки фронт био је решавајући фронт борбе. Немачка команда је држала своје главне снаге, велики и најбољи део своје технике на совјетско-немачком фронту.

Предузимајући разбојнички напад на нашу земљу, фашистички управљачи су полагали све наде на неиздржљиву снагу првога удара својих армија. Све своје одабране дивизије, сву масу тенкова и авиона хитлеровци су изненада и вероломно бацили против наше војске, сматрајући да се једним уништавајућим притиском обрачунају са оружаним снагама Совјетског Савеза

Услед изненадног, злочиначног напада немачких освајача на совјетску земљу, односи снага између Црвене армије и армија фашистичких држава померили су се у првом периоду на нашу штету. У овом тешком времену за СССР, армије хитлеровске Немачке и њених италијанских, румунских, мађарских и финских готована, имајући превагу у снагама, постигле су

озбиљне тактичке успехе и већ су се припремале да заједно са јапанским империјалистима поделе Совјетски Савез.

Ипак, првобитни успеси непријатеља нису могли да реше исход рата на совјетско-немачком фронту, као што је то било на Западу, где су се под првим ударима немачких армија рушиле у војничком погледу слабе и политички нестабилне државе. Под притиском непријатеља, који је имао бројну превагу у људству и материјалу, наша војска је била принуђена да отступа. Али победа је исклизула из руку немачких освајача и њихових савезника.

Црвена армија је, у тешким и крвавим борбама на фронту од три хиљаде километара, који се простирао од Северног Леденог Океана до Црнога Мора и дошао до Кавкаског гребена, организовано издржавала притисак многомилionите, снабдевене најновијом војном техником немачко-фашистичке армије, и наносила њој и њеним савезницима огромне губитке у људству и наоружању. Социјалистичко уређење, рођено у Октобарској револуцији, дало је нашем совјетском народу и Црвеној армији велику и необориву снагу. Наша држава је у овом периоду преоријентисала целу привреду на војне потребе, организовала масовну производњу војне технике, ојачала своје моћне оружане снаге. У име заштите слободе и независности совјетског народа, у циљу разбијања мрског непријатеља наша држава је мобилисала велике људске и материјалне изворе, да би Црвену армију развила у моћну силу.

Пропаст хитлеровског плана „муњевитог рата“ показивао је да решавајућу улогу у даљем току рата треба да одиграју чињенице као: морални дух и борбене особине војске, број и квалитет дивизија, организаторске способности командног састава, ниво развитка и карактер народне привреде, стабилност друштвеног уређења и решеност народа да ради за рат. У погледу свих ових чињеница наша совјетска земља имала је очигледно преимућство над фашистичком Немачком и њеним савезницима. У томе је

разлог промене тока рата у нашу корист. Разбојничка хитлеровска армија, коју су у Европи сматрали непобедном, и фашистичка држава заснована на угњетавању народа, нису положили испит у рату против Совјетског Савеза. Црвена армија, бранећи праведну ствар, и Совјетска држава, заснована на братској сарадњи народа, током рата непрестано су повећавали своје снаге. Хитлеровска армија је ступила у рат против Совјетског Савеза, имајући скоро двогодишње искуство у вођењу великих војних операција у Европи. Црвена армија још није имала у првом периоду рата такво војничко искуство. У томе се састојало преимућство немачко-фашистичке армије. Црвена армија је у огњу борбе непрестано повећавала своју војну вештину, стицала борбено искуство и превазишла непријатеља у вештини савременог вођења рата. Током рата Црвена армија је постала кадровска армија. Она се научила да сигурно туче непријатеља, узимајући у обзир његове слабе и јаке стране, као што то захтева савремена војна наука. Стотине хиљада и милиони бораца Црвене армије постали су мајстори свога оружја, десетине хиљада командира Црвене армије постали су мајстори у вођењу војске, у тактици маневрисања. Самим тим био је припремљен потоњи пораз хитлеровске армије на совјетско-немачком фронту.

Већ прве године рата наша војска је дала Немцима битку код Москве и при томе разбила одабрану ударну непријатељску војску. Друге године рата Црвена армија је дала Немцима битку, невиђену у историји ратова, код Стаљинграда. Од времена разбијања немачко-фашистичке војске код Стаљинграда непријатељ више није могао да се опорави, и, без обзира на све напоре, није могао да постигне било-каквих успеха. Док је битка код Стаљинграда претсказивала залазак немачко-фашистичке армије, битка код Курска у лето 1943 ставила је пред катастрофу. Црвена армија, предузевши офанзиву на целом фронту, разбила је уједињене одабране армије Немаца, Италијана, Финаца, Румуна и Мађара.

Почело је масовно истеривање непријатеља из совјетске земље. Као резултат офанзивних операција 1943 године Црвена армија је прешла под борбама од 500 километара на централном делу фронта до 1300 километара на југу, ослободивши до милион квадратних километара територије, тј. скоро две трећине совјетске земље, привремено заузеле од непријатеља. Непријатељска војска је одбачена од Владикавказа до Херсона, од Стаљинграда до Кијева, од Вороњежа до Гомеља, од Вјазме и Ржева до прилаза Орши и Витепску. Немце нису спасла ни моћна утврђења ни реке. Само за три летња месеца 1943 године Црвена армија је форсирала четири врло озбиљне водене препреке — Северни Доњец, Десну, Сож и Дњепар. Совјетска војска је уништила моћне одбранбене појасеве Немаца у реону реке Миус — западно од Ростова, у реону реке Молочнаја — код Мелитопоља. Црвена армија је успешно уништавала непријатеља на десној обали Дњепра, згазивши ауторитет „непобедивог“ немачког оружја.

Док је 1943 година била година главног прелома у рату против хитлеровске Немачке, 1944 година је била година одлучних победа Црвене армије. У зиму 1944 године Црвена армија је извојевала славне победе у Деснообалској Украјини и разбила Немце код Лењинграда. У пролеће 1944 године совјетска војска је очистила од Немаца Крим. У лето 1944 године Црвена армија је нанела хитлеровској армији најтеже поразе. Била је сломљена моћна одбрана непријатеља на Карелиској Превлаци, а такође и између Ладошког и Оњешког Језера. Финска је била избачена из хитлеровског разбојничког блока и објавила је Немачкој рат. У историским борбама у Белорусији, совјетска војска је разбила централну групу немачке војске у саставу три армије, уништивши и заробивши при томе 540 хиљада немачких војника и официра. Црвена армија је у бици на југу опколила и потпуно уништила групу немачке војске у саставу две армије, истребивши и заробивши више од 250 хиљада немачких војника и официра. Црвена армија је разбила Немце у

Румунији, избацила их из Бугарске, ступила на територију Мађарске; Чехословачке, Југославије, Пољске, Норвешке. Совјетска војска је разбила прибалтиску групу Немаца, и продрла у Источну Пруску. Само у летњој кампањи 1944 године Црвена армија је прошла под борбом од Кишињева до Београда више од 900 километара, од Жлобина до Варшаве више од 600 километара, од Витепска до Тилзита 550 километара.

Црвена армија је, успешно извршивши своју велику ослободилачку мисију, истерала немачке освајаче са целе територије Совјетске Украјине и Белорусије, Карело-Финске, Молдавске, Естонске, Летонске и Литванске совјетске републике, свргла у нашим земљама које су биле привремено освојене од непријатеља, трогодишњи фашистички јарам, и вратила слободу десетинама милиона совјетских људи.

Ослободилачка борба Црвене армије била је борба не само за слободу и независност совјетског народа, већ и за слободу и независност свих слободољубивих народа света. Слободољубиви народи света виде и признају да је рат Црвене армије против хитлеровског империјализма и његових савезника био праведан рат, рат за ослобођење народа од свирепе тираније фашистичких разбојника.

Већ у првим данима рата, када се грозна опасност наднела над нашом Отаџбином, друг Стаљин је дефинисао историску ослободилачку мисију совјетског народа и његове Црвене армије. У свом говору од 3 јула 1941 године друг Стаљин је рекао: „Рат са фашистичком Немачком не треба сматрати обичним ратом. Он није рат само између двеју армија. Он је истовремено велики рат читавог совјетског народа против немачко-фашистичких војскака. Циљ овога општенородног отаџбинског рата против фашистичких угњетача није само ликвидација опасности, која се наднела над нашу земљу, већ и помоћ свима народима Европе, који стењу под игом немачког фашизма.“

Завршивши протеривање хитлеровске нечисти са родне груде, Црвена армија је пружила руку братске помоћи народима Пољске, Југославије, Чехословачке,

Норвешке и других земаља у њиховој борби за ослобођење од фашистичког ропства.

У зиму и јесен 1944 године Црвена армија је сручила на непријатеља, невиђен по снази, удар на целом фронту од Балтика до Карпата. Совјетска војска је ломила дуготрајну моћну одбрану Немаца, расцепила и разбила непријатељске дивизије. У току офанзиве Црвена армија је брзим и умешним дејствима одбацила непријатеља далеко на запад. Као резултат тога Црвена армија је потпуно ослободила Пољску и знатан део Чехословачке, заузела Будимпешту и извела из рата последњег савезника Немачке у Европи — Мађарску, ослободила знатан део Аустрије и њену престоницу Беч од јарма хитлероваца, завладала Источном Пруском, Немачком Шлезејом, Померанијом, великим делом Брандебурга, пробила себи пут ка животним центрима Немачке и истакла над престоницом Немачке — Берлином заставу победе.

Велика ослободилачка борба Црвене армије у току Отаџбинског рата стекла је огроман међународни значај. Она је била један од најважнијих узрока пораста међународног ауторитета совјетске државе, проширења и учвршћења њених спољнополитичких веза.

Немачко-фашистичка армија је прошла огњем и мачем скоро по целој Европи, згазила и помешала са блатом национално достојанство поробљених народа, уништила по ћелијама гестапоа и у „логорима смрти“ до 25 милиона потпуно невиних људи, претворила Европу у тамницу народа, у огромно крваво мучилиште. Према судбини европских народа Црвена армија, велика армија-ослободитељица, никада није била индиферентна.

У говору на паради Црвене армије 7 новембра 1941 године друг Стаљин је, обраћајући се совјетској војсци, говорио: „Другови црвеноармејци и црвенофлотци, командири и политички радници, партизани и партизанке! На вас гледа цео свет, као на снагу која је способна да уништи пљачкашке пукове немачких освајача. На вас гледају поробљени народи Европе, који су потпали под иго немачких освајача, као на

своје ослободиоце. Велика ослободилачка мисија пала вам је у део. Будите достојни ове мисије!"

Фашистички освајачи, бацивши против Совјетског Савеза све своје главне снаге, рачунали су да разбију нашу државу и самим тим да прокрче себи пут ка светском господству. Уништење Немаца на совјетско-немачком фронту значило је крах фашистичких планова освајања целог света и условило је уништење последњег савезника хитлеровске Немачке — Јапана.

Испуњавајући своју велику ослободилачку мисију, примивши на себе главну тежину удара војне машине Хитлера, Црвена армија је постала авангарда историске борбе слободољубивих народа против фашизма. Црвена армија је збрисала планове хитлероваца за освајање светског господства и отклонила је од свих народа опасност поробљавања. Црвена армија је, разбивши главне снаге хитлеровске армије, дала могућност нашим савезницима да развију сву моћ свога војно-економског потенцијала, да припреме милионске армије, да створе неопходне претпоставке за продирање и успешну офанзиву савезничких војска на европском континенту и против савезника Немачке у Азији — Јапана.

На тај начин, херојска борба Црвене армије допринела је образовању и учвршћивању моћи антихитлеровске коалиције и обезбедила потребне услове за припрему активних дејстава савезника у борби против хитлеровске Немачке и њених прирепаша. Друг Молотов је говорио: „У део Совјетском Савезу пао је тежак задатак да искуси на себи најтеже и најкрвавије ударе хитлеровских освајача. Ми видимо да велики значај наше тешке борбе против хитлеризма наилази на све веће признање међу народима целог света. Доћи ће време и народи ће рећи своју одлучну реч о овој ослободилачкој улози Совјетског Савеза, коју под руководством великог вођа друга Ј. В. Стаљина СССР сада извршава не само у интересу одробљавања народа Европе, већ у интересу слободе народа целог света и коју већ сада тако широко признају претставници пријатељских земаља“...

Совјетски Савез и његови савезници образовали су јединствени антихитлеровски фронт народа, који бране слободу и независност, против поробљавања и опасности поробљавања од стране фашистичких пукова. Овим је одређен праведан, ослободилачки карактер рата, који су водили Совјетски Савез, Велика Британија, САД и сви народи и земље који су учествовали у антихитлеровском фронту. Супротно бесомучним пророчанствима фашистичких врана, које су грактале о тобоже неизбежном распаду савеза Уједињених нација, он се развијао и учвршћивао у току рата. Друг Стаљин је у сваком свом говору констатовао пораст сарадње слободољубивих народа и претсказивао неизбежност даљег учвршћивања савеза Уједињених нација. Ово предвиђање друга Стаљина ослањало се на научну анализу савремене међународне ситуације, на дубоко схватање решавајуће околности, да у основи савеза СССР, Енглеске и САД не леже случајни и пролазни мотиви, већ животно важни и трајни интереси народа.

У току рата савез Уједињених нација не само да се учврстио, већ се и знатно проширио. После Италије изведене су из рата и раскинуле су са Немачком њени бивши савезници — Финска, Румунија, Бугарска и Мађарска. Све ове земље, објавивши рат Немачкој, пришле су фронту Уједињених нација. У почетку рата хитлеровци су звонили на сва звона, да су они подigli у „крсташки поход“ против Совјетског Савеза све народе Европе. Уствари се показало, да сви народи Европе неодољиво мрзе немачке освајаче и да су заједнички разбили хитлеровску Немачку.

Црвена армија, успешно тукући фашистичке освајаче скинула је с њих ореол „непобедивости“, надахњавала је и подизала родољубље других земаља на борбу за своју слободу и независност. Као резултат победа Црвене армије, непријатељска војна моћ била је сломљена и створене су могућности за успешну ослободилачку борбу народа окупираних земаља, ради изгоњења фашистичких завојевача. Карактеришући ослободилачку улогу Црвене армије, француски радио

је говорио: „Црвена армија је постала оличење свих великих нада Европе. Без ње, ми бисмо изгубили рат, и борбе, које су захватиле континент, прошириле би се на целу земаљску куглу. Без Црвене армије, жртве наших бораца биле би узалудне. Без ње би Европа стењала под хитлеровским јармом. Наше усхићење пред херојизмом и величином Црвене армије никада неће бити претерано.“ Радио је такође преносио: „Тешко је претставити, шта би било с човечанством, да храбри руски војници нису знали да одбију притисак подивљалих хитлеровских хорди“.

Отаџбински рат 1941—1945 године очигледно је показао, да су политика совјетске владе и борбена дејства Црвене армије управљени на обезбеђење мира и безопасност за народе наше Отаџбине и целог света. После завршетка рата у Европи, када је Црвена армија разбила хитлеровску Немачку, кроз четири месеца завршио се рат и на Далеком Истоку разбијањем јапанских пљачкаша.

Ступање СССР у рат на Далеком Истоку одиграло је одлучујућу улогу у победи над фашистичким Јапаном. Јапан је безусловно капитулирао зато што је његов положај, после разбијања хитлеровске Немачке и пошто је Црвена армија 9 августа 1945 године придружила свој мач оружју савезника, постао безнадежан. Почевши 9 августа 1945 године борбене операције против јапанске војске, делови Црвене армије и тихоокеанске флоте постигли су у кратком року одлучујуће успехе. Они су пробили дуготрајну, дубоко ешалонирану одбрану противника на границама Манџурије, прошли су под борбом кроз тајгу, савладали висове планинског гребена Велики Хинган, форсирали реку Амур и Усуру, и, развијајући брзу офанзиву у дубину Манџурије, продрли су напред од 500 до 950 километара. Наша војска је ослободила од јапанских освајача целу Манџурију, Јужни Сахалин, Курилска Острва и Кореју.

Црвена армија је, извршавајући свој савезнички дуг и тежећи да што пре заврши рат и дође до општег

мира, потпуно потукла јапанске освајаче. Црвена армија, армија-ослободитељица, разбивши јапанску војску, која је прчила прилазе територији Јапана, унела је славним победама најскупоценији улог у општу ствар савезничких армија. Последња карта јапанског империјализма, карта одуговлачења рата тучена је од стране Црвене армије. Офанзива Црвене армије нанела је Јапану смртни удар и довела га је до војно-политичке катастрофе. Разбијена јапанска војска положила је оружје. Јапан, који је 26 јула 1945 године надмено одбио захтев САД, Велике Британије и Кине да безусловно капитулира, пао је 2 септембра 1945 године на колена пред победиоцима и потписао акт о безусловној капитулацији.

Црвена армија је извојевала велику победу, која је значила крах освајачких планова јапанских агресора против Совјетског Савеза и свих мирољубивих држава. Уклоњена је опасност, која је током многих десетина година стално лебдела над далекоисточним границама наше Отаџбине. Наша Војно-морска флота опет има базу у Порт-Артуру. Јужни Сахалин и Курилска Острва, које је Јапан отео од царске Русије после рата 1904 године припашће Совјетском Савезу. Од сада, она неће више служити као средство за одвајање Совјетског Савеза од океана и као база јапанског напада на наш Далеки Исток. Она ће отворити директан пут Совјетског Савеза са океаном и служиће као база наше одбране од јапанске агресије. Црвена армија је ослободила земље кинеског и корејског народа од јапанских освајача.

Победа Црвене армије у Великом отаџбинском рату 1941—1945 године има светско-историски значај.

Херојска борба Црвене армије у годинама Отаџбинског рата не само да је развејала мит о „непобедивости“ фашистичких армија, не само да је служила као пример народима и армијама других земаља и приближила дан коначног војничког пораза фашистичке Немачке и њених савезника у Европи и Јапана у Азији, већ је створила и неопходне претпоставке за потпуни морално-политички пораз фашизма са њего-

вим „идејама“ светског господства, освајања других земаља и поробљивања других народа.

„Пораз Немачке означивао је... не само пораз немачког фашизма. Он је довео до пораза фашизма и у другим европским земљама.

Према томе, значај наше победе треба расматрати не само у светлости пораза немачког фашизма, већ и у светлости војнога и морално-политичког пораза фашизма у целој Европи“ (В. Молотов).

Црвена армија донела је ослобођење европским народима, укључивши и оне земље, које су раскинуле савез с Немачком и устале на борбу против фашизма.

Црвена армија ослободила је окупиране земље од ропства и фашистичког угњетавања, и открила је пред њима пут ка националном препороду, пут ка слободи и независности.

Ми немамо и не можемо имати такве циљеве рата, као што су натурање своје воље и свога режима словенским и другим поробљеним народима Европе, који очекују од нас помоћ. Наш се циљ састоји у томе да помогнемо овим народима у њиховој ослободилачкој борби против хитлеровске тираније, а затим да им оставимо пуну слободу да изграде своју земљу тако како они хоће. Никакво мешање у унутрашње ствари других народа!“

Црвена армија је, истеравши у годинама Отаџбинског рата фашистичке освајаче из Румуније, Бугарске, Мађарске, Пољске, Југославије, Чехословачке, Норвешке, Аустрије, Кине и других земаља, препустила народима ових земаља да сами реше питање о њиховом државном уређењу.

Политика Совјетског Савеза, заснована на поштовању свих права других народа, њиховог државног суверенитета, била је смртни удар за фашизам.

Народи Совјетског Савеза и Црвена армија увек су поштовали права других народа и били су сваког часа готови да им притекну у помоћ у случају појаве опасности за њихову независност. При томе народи наше земље полазе од тога, да ако агресор угрожава слободу кога било народа, самим тим он подрива

основе мира и ствара опасност за све мирољубиве државе. Ето зашто је Црвена армија у годинама Отаџбинског рата одбранила не само слободу и независност Совјетске државе, ослободила совјетске људе из немачког ропства, већ је повела и борбу за повратак слободе и независности народа суседних земаља, које су поробили фашистички освајачи.

Трајан мир међу народима био је могућ само под условом да Црвена армија спасе угњетене народе Европе и Азије од фашистичког ига. Враћање слободе и независности земљама које је поробио фашизам било је потребно не само народима ових земаља, већ и свим мирољубивим народима. Без препорода слободе и независности Пољске, Југославије, Норвешке, Француске, Белгије, Кине и других земаља не би био могућ трајан мир, па ни мир за народе Совјетског Савеза. Због тога су Уједињене нације биле крвно заинтересоване не само у истеривању фашистичких изрода из освојених земаља, већ и у повратку слободе и суверених права народа ових земаља.

Истеравши у годинама Отаџбинског рата фашистичке освајаче из Пољске, Чехословачке, Југославије, Норвешке, Кине и других земаља, Црвена армија је, не само повратила слободу народима ових земаља, већ је створила и основе чврстога мира и пријатељских односа међу народима. На тај начин, значај велике ослободилачке борбе Црвене армије није само у томе што је она очистила од фашистичких целата суседне земље, већ и у томе што је она створила основе чврстога мира међу народима у послератном периоду.

Пуштајући клеветничке измишљотине о „завојевачким плановима“ Совјетског Савеза у Европи и Азији, хитлеровци су покушавали да подрију ауторитет Црвене армије у очима народа целог света. Ови напори су били бесплодни. Целом свету је познато да је Црвена армија — армија ослобођења, армија заштите права народа. Ослобођени у годинама Отаџбинског рата од ига фашистичких освајача, народи Европе и Азије, сви поштени људи гледају на Црвену армију као на снагу која им је повратила живот.

Хитлеровци и њихови агенти у Европи и Азији ширили су у годинама рата многе лажи о Црвеној армији. Део становништва, на пример, у Румунији, Мађарској и другим земљама, бежао је у прво време, бојећи се да ће доћи „страшни црвеноармејци“ који пљачкају и убијају. Војници Црвене армије показали су одмах својим држањем становништву да су га фашистички пробисвети обмањивали. Становништво се очигледно убедило да је фашистичке пукове потукла армија културног совјетског народа. Становници ослобођених градова и села видели су својим очима да совјетски војници уопште нису такви, какве их је цр-тала фашистичка пропаганда.

Војници Црвене армије су целокупним својим држањем, својом строгом дисциплином и високом свешћу показали да су они достојни велике ослободилачке мисије која им је пала у део, показали су основну разлику између армије Совјетског Савеза и армија фашистичких земаља.

Војници Црвене армије су носиоци благородних традиција совјетског народа, јуначких традиција најнапредније армије на свету, страшне за непријатеља, праведне према мирном становништву ослобођених земаља од фашистичких освајача, армије која поштује њихово национално достојанство, њихове обичаје, њихов језик. Народна прича о Црвеној армији, о држању њених бораца престизала је нашу војску. Тек што су наши предњи делови под борбом улазили у овај или онај град или село, становништво их је сусретало топло, а на куће је у част Црвене армије истицало заставе.

На благородно држање совјетских бораца и официра месно становништво је узвраћало Црвеној армији пламеном љубављу. Навешћемо ову карактеристичну чињеницу. Наш одред је водио тешку борбу за село Конора у Чехословачкој. Око села и по улицама дизали су се стубови црнога дима од експлозија непријатељских мина, меци су звиждали. И у овој, за мирне становнике необичној ситуацији, мудри старац — 68-годишњи Јосиф Барс — неустрашиво је изишао

на својим теретним колима да скупља рањене црвено-армејце. Он је купио девет људи, но сам је при томе рањен у главу. Чак ни ово није зауставило Барса, он је напрегао све своје снаге и довезао све рањенике у санитетски батаљон.

Врло добро је изразила овај однос према Црвеној армији пољска патриоткиња Ана Рутковска која је, да би помогла Црвеној армији, пронашла и извукла тридесет две mine које су закопали Немци. Она је рекла: „Ја сам учинила све што је било у мојој снази, да би помогла Црвеној армији. Тако је поступао сваки пољски патриота, који је желео да се Немци брзо униште, да се препороди снажна, независна и демократска Пољска. Црвена армија је донела нама, Пољацима слободу, и за њу сам ја спремна да дам сву своју крв, а ако је потребно, и свој живот.“

Становништво ослобођених рејона помагало је одредима Црвене армије да оправе путеве и мостове, указивало је помоћ совјетским извиђачима. Тако су, на пример, чехословачки сељаци на челу са Миколом Корчаком провели нашу претходницу у позадину непријатеља и показали где се налази немачка артилерија. Група наших извиђача срела је у немачкој позадини пастира Василија Кошчака. Он је са сузама почео да грли и да части совјетске борце и сам се понудио за водича. „Ја сам Словен и треба да вам помогнем чиме год могу“ — изјавио је старац.

Већ од првих дана доласка одреда Црвене армије осећање сигурности и спокојства појавило се код месног становништва. У ослобођеним градовима отварају су се магацини и базари. Успостављале су се демократске слободе, издавали су се листови на матерњем језику, почела су да раде преостала предузећа. Црвеноармејци су се љубазно понашали према деци, старцима, женама, делили су с њима свој оброк.

Високо осећање војничког достојанства обавезивало је борце и офицере Црвене армије, саобразно унутрашњем лику совјетског човека, да увек и у свим приликама буду према себи строги, да схвате да ће по њиховим поступцима месно становништво судити

о држању свих војника Црвене армије. Својим држањем на служби, беспрекорним понашањем, сабраношћу, повученошћу, самим својим спољашњим изгледом, борци и официри Црвене армије увек су изазивали осећање поштовања код ослобођеног месног становништва, потврђивали су величину наше моћне Отаџбине, наше најнапредније социјалистичке културе.

За војнике Црвене армије, који су се борили ван својих граница и постали војници совјетских окупационих снага, нема ништа узвишеније од части да припадају броју синова херојског народа, народа-победиоца овенчаног бесмртном славом. Велика је част носити униформу црвеноармејца, униформу победоносне војске великог совјетског народа, моћне социјалистичке државе. Свест о тој части руководила је држањем, свим поступцима сваког војника Црвене армије, најкултурније армије на свету.

Патриотска гордост бораца Црвене армије је пламено, животворно осећање. Совјетски војници упорно и неуморно развијају и закаљују у себи благородне особине бољшевика — високу идејност, храброст, одлучност у борби против непријатеља народа, гвоздену дисциплину и будност, организованост, способност да се стално усавршавају, да проширују и обогаћују своје знање и навике. Војници Црвене армије никада и ни под којим условима не отступају од своје части, не чине ништа што није у сагласности са именом совјетског човека, што противуречи духу наше државе, што штети њеним интересима. Војници Црвене армије су пожртвовано одани Отаџбини, делу Лењина — Стаљина, свим силама настоје да што достојније изврше свој дуг према Отаџбини и свима слободољубивим народима, да подигну и увећају славу, част и достојанство наше Отаџбине.

Црвена армија има на својој страни подршку свих слободољубивих народа, а њен хероизам и самопожртвовање у годинама Отаџбинског рата изазвали су усхићење у читавом свету. Црвена армија је ослободила и спасла од уништења у немачким „логорима смрти“ и у земљама њених саучесника не само све

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„Радоје Домановић“

Инв. бр.:

318895

Сигнатура:

355.48/49

совјетске грађане који су се тамо налазили, већ и стотине хиљада људи савезничких земаља отераних у фашистичко прогонство и заробљеништво.

Војничка униформа Црвене армије, ослободитељице народа, у годинама Отаџбинског рата постала је најпопуларнија ван граница наше земље. Није случајно што су свуда, где је долазила наша војска, становници молили борце да им даду за успомену црвену звезду — амблем моћи совјетских оружаних снага, благородности високих идеја за које се Црвена армија борила. Народи Европе и Азије сећаће се с благодарношћу војника-ослободилаца — бораца и официра Црвене армије, васпитаника великог војсковође друга Стаљина.

*

Зашто је Црвеној армији успело да извојује војничку победу над фашистичким војскама, што није могла да учини ниједна друга армија? У чему је извор моћи, витештва и херојства Црвене армије? У чему је извор неодољиве моралне снаге совјетских војника.

Марксизам-лењинизам учи, да је свака армија оруђе онога друштвеног уређења које је створило, коме она служи.

Победничка снага Црвене армије има најдубље основе у историји развитка наше земље за последњу деценију. Моћ Црвене армије је резултат рођења новог уређења у нашој земљи — совјетског уређења. Црвена армија је армија најнапредније, најпрогресивније и најстабилније државе на свету — совјетске социјалистичке државе.

Организација снажне, предане своме народу Црвене армије, армије-ослободитељице, била је једна од првих ствари победничке Октобарске социјалистичке револуције. Партија бољшевика је од самог свог рођења високо оценила часну улогу оружја у служби народа. Само оружани народ може да оствари своја законска права, само с оружјем у рукама народ може да учврсти своју власт. Лењин и Стаљин су учили радничку класу и сељаштво да владају оружјем, васпи-

тавали су их да буду војници, неустрашиви у борби за слободу, пожртвовани, предани делу народа. Већ за време револуционарних догађаја 1905 године бољшевичка партија је створила своје оружане борбене одреде (Црвена гарда). Као што су први совјети радничких депутата 1905 године били прототип и зачетак будућих органа совјетске власти, тако су и први борбени одреди бољшевичке партије били зачетак, клица њене будуће оружане силе. Припремајући се за оружани устанак у октобру 1917 године Бољшевичка партија је стварала своје оружане снаге за револуцију.

У октобру 1917 године извојевано је од стране радничке класе и сељаштва под руководством Партије бољшевика совјетско уређење — најнапредније друштвено уређење на свету. Оно је учврстило у нашој земљи власт самих трудбеника, ослобођених од лаца ропства и угњетавања, који су изашли на широки пут социјалистичке изградње, који су остварили узвишене човечанске идеале.

Рушење током Октобарске револуције свега старог, спахиско-капиталистичког државног апарата значило је такође рушење старе царске армије. Стварање новог совјетског типа државног апарата, природно, захтевало је стварање и новог типа армије — Црвене армије — армије-ослободитељице, која би могла да буде узданица војне заштите новог, совјетског уређења, која би била у целости и потпуно оспособљена за ове нове задатке који су пред њу постављени. Совјетско уређење, које је остварено Октобарском револуцијом створило је и Црвену армију, армију новог типа, која не личи на армије капиталистичких земаља, утиснуло је свој печат на све видове њеног живота, организације и борбене делатности.

Велика ослободилачка мисија Црвене армије лежи у самој природи Совјетског Савеза као државе трудбеника, у самој природи Црвене армије, која штити њихове интересе. Црвена армија — то је дете совјетског друштва. Као што се совјетско уређење разликује по својој природи, по своме карактеру, по својим особинама од државних поредака који постоје у ка-

питалистичким земљама, тако исто и оружане снаге совјетског уређења принципијелно се разликују од оружаних снага капиталистичких земаља. Као што совјетско уређење крије у себи неисцрпне снаге и могућности за своје учвршћење и развитак, тако и његова Црвена армија, армија-ослободитељица располаже таквим унутрашњим изворима снага каквих нема и не може имати ниједна армија капиталистичких земаља.

Какве су, пак, одлике Црвене армије као армије новог типа? Друг Стаљин је говорио: „Прва и основна одлика наше Црвене армије састоји се у томе што је она армија ослобођених радника и сељака, армија октобарске револуције, армија диктатуре пролетаријата.“

Црвена армија се родила као армија ослобођења трудбеника од јарма капиталиста и спахија, као армија борбе за идеје и пароле Велике октобарске социјалистичке револуције. Она је била створена не ради освајања туђих земаља, већ ради заштите граница совјетске земље. Црвена армија се подигла као армија заштите радника и сељака од напада угњетача и иностраних поробљивача, које је свргла Октобарска револуција.

Оружане снаге младе совјетске државе састојале су се у то време од многобројних, али расцепканих и рђаво организованих одреда Црвене гарде, које су створили радници по фабрикама и заводима, и појединих делова старе царске армије, који су прешли на страну пролетерске револуције. Бољшевичка партија је предвидела могућност напада империјалистичких држава на Совјетску републику. Због тога су Лењин и Стаљин од првих дана организовања совјетске власти поставили задатак стварања нове, добро организоване Радничко-сељачке црвене армије. 28 јануара 1918 године В. И. Лењин је потписао декрет о организовању Радничко-сељачке армије. Каснији догађаји су показали, колико је мудро и далековидно било ово решење.

Стварајући Црвену армију, Бољшевичка партија и совјетска влада свладавале су огромне тешкоће. Ми нисмо имали искуства, мало је било командира из редова радника и сељака. У почетку Црвена армија се формирала од добровољаца. Али напад уједињених снага интервената и белогардејаца на совјетску републику захтевао је прелаз на обавезну војну службу. С преласком на обавезну војну службу радника и радног сељаштва бројност Црвене армије је непрекидно расла.

Црвена армија, армија -ослободитељица, родила се у огњу грађанског рата. 23 фебруара 1918 године одреди младе, тек формиране Црвене армије потпуно су разбили код Пскова и Нарве војску немачких освајача. Овај историски дан постао је дан рођења Црвене армије.

Већ од првих дана свога постојања Црвена армија је иступила као напредна, револуционарна сила, као права народна армија. Од првих својих корака Црвена армија се показала као армија-ослободитељица народа наше земље.

Црвена армија је расла и ојачавала се у борби против иностраних интервената-освајача. Црвена армија је одбранила отаџбину у борби против немачких освајача 1918 године, истеравши их из граница Украјине и Белорусије. Она је одбранила нашу Отаџбину у борбама против иностраних војска Антанте 1919—1921 године истеравши их из граница наше земље.

Она је успешно ликвидирала јапанску војну интервенцију 1918—1922 године, протеравши јапанске окупаторе из рејона нашег Далеког Истока.

У борбама против непријатеља совјетских народа Црвена армија је јачала и прекаљивала се. Народ је удахнуо у своју армију ону неукротиву енергију са којом се он многе године борио за ослобођење од угњетавања и ропства. У Црвеној армији — армији-ослободитељици — оваплоћене су најбоље традиције нашег народа. Партија бољшевика, која је била на челу борбе народа против угњетача била је и органи-

затор одбране совјетске републике. Партија бољше-вика је политички просвећивала совјетске борце, предавала им своје херојске традиције. Лењин и Стаљин, под чијим руководством је народ извојевао себи слободу, били су организатори и вођи Црвене армије. Совјетски народ је предао Црвеној армији заштиту своје части, слободе и независности. Дакле, већ по своме пореклу Црвена армија је права народна армија.

Већ у периоду иностране интервенције и грађанског рата борци Црвене армије су, штитећи совјетску отаџбину показивали невиђену неустрашивост, самопожртвованост и хероизам, јер су они били свесни правичности циљева и задатака своје борбе. Црвена армија је грудима бранила државну независност своје земље. Баш због тога су народне масе пламено подржавале Црвену армију као своју оружану силу. У свим етапама грађанског рата, у најтежим часовима живота наше државе ни за час се није прекидала неразрушива веза Црвене армије са својим народом. Црвена армија је попуњавајући своје редове, непрекидно и богато црпила снаге из радничких и сељачких маса. Све најбоље што је постојало у народу ишло је у Црвену армију, ишло је у борбу. Сталном љубављу и пажњом окруживао је народ своју армију. Лењин је подвлачио, да Совјетска република води рат са повећаном енергијом, са повећаним хероизмом, јер је први пут створена армија која зна за шта се бори, први пут су у свету радници и сељаци јасно знали да они бране совјетску власт, власт трудбеника.

Црвена армија је разбила у годинама грађанског рата Колчака и Деникина, Јуденича и Врангела и друге непријатеље — белогардистке генерале. Она је разбила и истерала из граница наше земље иностране интервенте. Црвена армија је ослободила угњетене народе, обезбедивши њихову политичку и економску слободу и независност. И због тога, она је била и јесте блиска и драга ослобођеним народима Совјетског Савеза. И у каснијим годинама мирне изградње, Црвена армија је била верни и узданички стражар слободе, права и државних интереса народа совјетске

земље. Совјетски народ се неуморно бринуо о јачању своје армије, свестан да само јака одбрана земље може да обезбеди миран стваралачки рад од иностраног упада.

Бољшевичка партија, Лењин и Стаљин васпитали су Црвену армију у духу непоколебљиве готовости да грудима брани част, слободу и независност наше домовине од покушаја ма кога агресора, да на сваки напад и удар непријатеља одговори троструким ударом целокупне снаге Црвене армије, како би се сви наши непријатељи дуго и добро размишљали пре но што се реше да нападну на нашу Отаџбину

Гордо сазнање снаге и моћи Црвене армије иде паралелно са поштовањем права и независности других народа. Црвена армија ниједном није применила оружје у име неправедних освајачких циљева за све време свога постојања. Црвеној армији су по самој њеној унутрашњој природи принципијелно страни такви циљеви. Напротив, сваки пут, када је Црвена армија предузимала војне акције она је неизоставно иступала као армија заштите слободе народа, која подиже оштар мач против снага реакције, насиља, самовоље, оружане пљачке и поробљавања народа. Тако је било, на пример, 1938 г. када је Јапан напао нашу земљу у реону језера Хасан, код Владивостока, и 1939 г., када је Јапан поновио свој напад у реону Монголске Народне Републике, код Халкин-Гола. Црвена армија је потпуно разбила јапанске освајаче и у реону језера Хасан, и у реону Халкин-Гола. 1939 г. Црвена армија је ослободила од опасности поробљавања од стране немачких освајача народе Западне Украјине и Западне Белорусије. Црвена армија је разбила 1939—1940 г. белофинске освајаче.

Црвена армија је била ослонац мирне политике Совјетске владе до оног дана, када су фашистички пукови вероломно напали на нашу отаџбину. Од тога дана Црвена армија је постала армија смртне борбе против фашистичких освајача.

Народи Совјетског Савеза поверили су своју судбину Црвеној армији и нису се преварили у својим

надама. Совјетски војници су грудима бранили Отаџбину и одбранили част и независност народа Совјетског Савеза.

У великом Отаџбинском рату 1941—1945 године са новом снагом се показало нераскидљиво јединство Црвене армије и совјетског народа. Сада је целом свету јасно да је Црвена армија — армија ослободитељица — права народна армија, наоружана снага самога народа. Против фашистичких освајача подигао се на борбу заједно са Црвеном армијом цео Совјетски народ. Редови и подофицири херојске Црвене армије — то су синови напредног великог совјетског народа. Из дубине народних маса изашли су војсковођи Црвене армије, маршали Совјетског Савеза. Из народних маса Црвена армија црпи своју несаломљиву снагу, своје талентоване кадрове официра и генерала.

У отаџбинском рату 1941—1945 г. учествовао је слободан совјетски народ који је збацио са себе ланце сваког угњетавања. Није чудо, што се у овом рату показало још невиђено у историји јединство Црвене армије и народа.

У јединству и збијености народа и Црвене армије састоји се велика, неодољива снага. Совјетски народи и Црвена армија, одушевљени једним циљем, руковођени једном вољом, непобедиви су. Народи Совјетског Савеза и војници Црвене армије збили су се око партије Лењина—Стаљина, и никаква сила није могла да поколеба јединство редова совјетских људи. „А када се — говорио је Лењин — милиони трудбеника уједине, као један човек, идући за најбољим људима своје класе — тада је победа обезбеђена“ (Лењин, Дела, к. XXX, стр. 402).

Црвена армија је у својој херојској борби морала у првом периоду рата да искуси привремене неуспехе. Али непријатељу није успело да сломије борбени дух Црвене армије, јер је за њом стајао цео народ. У најтежим данима своје борбе совјетски војници нису ни за час заборављали на своју свету дужност да бране земљу, да штите народ од свирепог и суровог непри-

јатеља, ни за час нису губили осећање подршке коју им је указивао народ.

Најсјајнији израз јединства народа са својом армијом-ослободитељицом, израз верности совјетских људи својој Отаџбини и несаломљиве воље да заштите њену слободу и независност била је неустрашљива масовна борба совјетских партизана. Дејствујући у позадини непријатељских пукова на привремено скупираној совјетској земљи, не обзирајући се на многобројне тешкоће и опасности, не плашећи се претњи и зверских обрачуна непријатеља, совјетски партизани су беспштедно истребљивали фашистичке окупаторе, наносећи огромне губитке техници, снабдевању и саобраћају непријатеља. За рушење и пљачку градова и села, за убиство мирних становника, за силовање жена совјетски партизани су непоштедно тукли немачко-фашистичке ниткове. Надахнути свешћу о правичности свога дела, загрејани огњем свете освете, партизани и партизанке показали су чудеса храбрости и сналажљивости, уништавајући свуда и свагде побеснеле фашистичке псе. А после ослобођења привремено окупиране совјетске земље, партизани су ступили у редове Црвене армије. Успех партизанског покрета је неопорециви доказ стабилности, чврстине совјетског уређења, јасан доказ активног учешћа целог совјетског народа у одбрани социјалистичке отаџбине.

Велике војничке победе Црвене армије и беспримерни тешки подвизи совјетских људи у позадини имају за основу социјалистичко уређење, које је победило у нашој земљи. У току Отаџбинског рата 1941—1945 г. показала се неисцрпна снага совјетског уређења, економска и политичка моћ Совјетског Савеза која је у порасту.

Створена у годинама мирне изградње, моћна социјалистичка индустрија и сеоска привреда која се подигла на основи колхозног уређења, послужиле су као чврста и поуздана техничко-економска база за успешно вођење дугог рата Црвене армије против силних непријатеља. Морално-политичко јединство целог друштва, које се учврстило у нашој земљи засновано на савезу:

радника, сељака, интелигенције и на пријатељству свих народа Совјетског Савеза, било је велика покретна снага и темељ победе Црвене армије у борби против фашистичких освајача.

Херојски напори совјетских људи и војника Црвене армије умножили су се организаторском делатношћу Бољшевичке партије и совјетске државе. Историја не познаје примере таквих пожртвованих подвига у име отаџбине, какве је извршио совјетски народ и војници Црвене армије. Историја такође не познаје примере таквог мајсторског организовања и управљања свих снага народа и армије на разбијање непријатеља, какве су показали Бољшевичка партија и совјетска држава у Отаџбинском рату 1941—1945 г.

Партија бољшевика је била организатор и инспиратор победе Црвене армије у борби против фашистичких освајача. Организаторски рад партије је ујединио и управио ка општем циљу све напоре совјетских људи и војника Црвене армије, потчинио све наше снаге и средства делу уништења непријатеља.

Свестрана организација и најефикасније коришћење свих снага земље и армије ради организовања победе над непријатељем могући су само у условима совјетског уређења. Баш се овим може објаснити чињеница, да се Совјетски Савез не само одбранио у Отаџбинском рату 1941—1945 године од фашистичких освајача, већ им је нанео и смртоносни пораз. По истеку првих месеци рата, када је војна ситуација била потпуно неповољна за Совјетски Савез, друг Стаљин је рекао: „Сигурно је, да ниједна друга држава, имајући такве губитке територија какве ми имамо сада, не би издржала искушења и морала би да пропадне. Ако је совјетско уређење тако лако издржало искушење и још више учврстило своју позадину, то значи да је совјетско уређење сада најстабилније уређење“. Ова увереност у снагу и несаломљивост совјетског уређења нашла је своју пуну потврду у читавом даљем току рата. Уништење фашистичких пукова, које је постигнуто заједничким напорима Црвене армије и целог совјетског народа, значило је пуну победу совјет-

ског уређења над робовско-феудалним уређењем фашистичке Немачке и њених помагача. Констатујући растућу моћ Совјетског Савеза у току рата, друг Стаљин је генијално предвидео, да ће совјетска држава изаћи из рата снажна и још чвршћа.

У најтежим данима Отаџбинског рата 1941—1945 г. друг Стаљин је примио на своја плећа сву тежину ратног руководства. На свим отсецима наше борбе, свуда и свагде совјетски народи и војници Црвене армије осећали су чврсту и управљачку руку друга Стаљина.

Подвизима совјетских људи на фронту и у позадини, целокупним организаторским радом Партије, совјетском државом, управљао је и инспирисао их друг Стаљин. Свако иступање, свако указивање друга Стаљина било је руководство у дејству за целу нашу партију и совјетску државу, за милионе совјетских људи и војника Црвене армије. Иступања и наређења друга Стаљина садржавала су у себи опште-народни програм борбе против непријатеља, чија је реализација обезбедила сјајну победу Црвене армије над фашистичким освајачима. Полазећи од закона провереног целокупним искуством историје, према коме у борби побеђује она страна, која обезбеди непрестани пораст својих снага, друг Стаљин је учио совјетски народ и војнике Црвене армије да се никада не заустављају на постигнутим резултатима, да увећавају своје снаге, обезбеђујући нарастајућу превагу над снагама непријатеља.

Друг Стаљин је подигао и управио на разбијање непријатеља све снаге и средства, које је сакупила наша земља у годинама стваралачке мирне изградње, и обезбедила пораст ових снага и средстава у условима рата.

Победе, извојеване над непријатељем биле су истину заједничке победе Црвене армије и совјетског народа. Радници и раднице тенковских, авионских завода и завода наоружања, металци, рудари, колхозници, интелигенција, совјетске жене и омладина — сви совјетски људи, који су радили на одбрани земље, могу с правом да се сматрају као учесници у највећим, у

историји ратова, борбама Црвене армије. Друг Стаљин је рекао, да исто тако као што је Црвена армија у дугој и тешкој борби прса у прса извојевала војничку победу над фашистичким војскама, трудбеници совјетске позадине су у својој борби против хитлеровске Немачке и њених помагача извојевали економску победу над непријатељем.

Без обзира на привремени губитак великих индустријских и пољопривредних реона у првој етапи рата, совјетска држава је могла да непрекидно повећава снабдевање Црвене армије наоружањем и да непрестано усавршава квалитет њене борбене технике. У томе се показало преимућство социјалистичке економије Совјетског Савеза над пљачкашком економиком хитлеровске разбојничке државе и њених саучесника.

Партија бољшевика, спроводећи политику индустријализације земље и колективизације пољопривреде, претворила је нашу земљу у моћну државу. Оваква политика показала се као потпуно правилна, она је спасла нашу земљу за време рата. Захваљујући томе, што је наша земља имала моћну социјалистичку индустрију и развијену колхозну пољопривреду, Црвена армија за време целог рата није осетила недостатак у храни, а њено наоружање и снабдевање све је више напредовало и усавршавало се у току рата.

Наши заводи су концем Отаџбинског рата 1941—1945 г. производили тенкова и авиона, оруђа, минобацача, муниције неколико пута више него у почетку рата. За време рата производња авиона порасла је код нас 4 пута, артилерије 6—7 пута, тенкова 7—8 пута, минобацачког наоружања скоро 8 пута, муниције скоро 4 пута. У годинама рата створен је низ нових видова наоружања, међу њима и чувена „каћуша“ (гардиски минобацачи).

На пример, артилериски завод „Стаљин“, у коме је директор друг Јељан, саопштио је концем рата да је произведен 100-хиљадити топ. Артилериски завод, у коме је директор друг Гонор саопштио је да је произведено 30 хиљада топова; завод, у коме је директор друг Биховски — да је произведено више од 48 хиља-

да топова; завод у коме је директор друг Чеботарев — да је произведено 52 хиљаде топова. Завод, у коме је директор друг Фраткин — да је произведено 20 хиљада топова за време рата. Тенковски завод у коме је директор друг Максарев, дао је Црвеној армији 35 хиљада тенкова; Кировски завод — 18 хиљада тенкова и артилериских моторизованих оруђа, 48.500 дизела и 17,500.000 опрема за муницију. Авионски завод бр 153, подигнут за време рата, дао је војном ваздухопловству 15 хиљада истребитеља. Завод мотора бр. 26 произвео је до Дана победе 97-хиљадити авионски мотор. Ако се има у виду, да наша земља располаже многим артилериским, тенковским и авионским заводима може се претпоставити, какву моћну технику је добила Црвена армија — армија ослободитељица — за одбрану наше Отаџбине и потпуно уништење непријатеља.

У наоружању наше победоносне војске много је митраљеза, оруђа, тенкова, авиона, који су изграђени од уштеда радника, колхозника, претставника совјетске интелигенције, и који носе њихова имена. У свим видовима нашег наоружања и снабдевања, у свакој гранати, у свакој пушци и борбеној машини, које је давала совјетска земља војницима Црвене армије оваплоћена је свенародна брига о Црвеној армији.

Фашистички освајачи, који су у почетку рата имали озбиљну бројну превагу у наоружању, нису могли у току рата да очувају ово преимућство. Црвена армија је превазишла немачку армију и армије њених саучесника како по количини тако и по квалитету тенкова, авиона, оруђа, и била је по свом техничком снабдевању и по својој борбеној обуци најбоља на свету.

Концем Отаџбинског рата 1941—1945 г. Црвена армија је имала у свом саставу 4 пута више дивизија него у мирно време. Али Црвена армија је победоносно решила све задатке које је пред њу поставио друг Стаљин. Не само зато што је она највећа армија, већ и зато, што њено техничко снабдевање како по бројности тако и по борбеним квалитетима потпуно одговара захтевима савременог рата. Црвена армија има

савремену, многобројну и моћну артилерију, која је током Отаџбинског рата порасла више него 5 пута у поређењу са мирним периодом. У току рата број наших тенкова савременог типа порастао је 15 пута у поређењу са бројношћу таквих тенкова у мирно време. Осим тога, наша војна индустрија поново је створила у току рата тешку и лаку моторизовану артилерију. Наша авијација порасла је концем рата 5 пута у поређењу са почетним периодом рата. Упоредо са развитком техничких родова војске појачавало се и снабдевање борбеном техником пешадије — темеља наше армије. За време рата пешадија је добила масу аутомата, противтенковских средстава, против-авионских средстава, митраљеза великог калибра, минобацача и других видова оружја.

Црвена армија, њени борци, официри и генерали били су способни да до максимума искористе технику и изворе, које им је ставила земља на расположење ради победе.

*

Црвена армија је уништила све непријатеље наше Отаџбине зато, што је совјетско уређење окупило у неразрушиви савез све нације и народности земље. Братско јединство свих народа Совјетског Савеза нашло је свој израз и у Црвеној армији — армији ослободитељици. Друг Стаљин је говорио да је Црвена армија, армија братства међу народима наше земље. „Целокупно њено постојање, цело њено уређење почива на учвршћењу пријатељства међу народима наше земље, на идеји ослобођења угњетених народа, на идеји заштите слободе и независности социјалистичких република, које улазе у састав Совјетског Савеза“.

Црвена армија не зна за националну неједнакост, за понижавајуће осећање расне мржње. По своме саставу Црвена армија је многонационална армија. Поред тога Црвена армија се одликује необичним јединством и унутрашњом једнодушношћу. Од самог почетка свога постојања Црвена армија се васпитавала у духу равноправности свих народа и раса, у духу поштовања

других народа. У Црвеној армији оваплоћена је лењинско-стаљинска национална политика. У нашој земљи је ликвидирано угњетавање и неправедност нација, остварена је потпуна равноправност грађана, независно од њихове националности и расе. Свако крћење права нација, изражавање расне мржње кажњава се у нашој земљи законом. Нације и народности које су раније биле угњетене, при совјетској власти постале су равноправни чланови једне пријатељске породице народа СССР. Црвена армија је армија заштите слободе и независности свих народа наше земље. У томе је, говорио је друг Стаљин, залога да ће наша армија у критичном часу наићи на највећу подршку милионских маса свих националности које насељавају нашу непрегледну земљу.

Теорија и пракса равноправности свих нација и народности, доследно остварене у Совјетском Савезу, биле су основа јединствености и братске сарадње свих народа наше земље, залога велике, ослободилачке мисије коју је успешно извршила Црвена армија.

Познато је, да су, предузимајући свој поход против СССР, фашистички освајачи рачунали на лабавост јединства совјетских народа. Хитлеровци су очекивали да ће, после првог озбиљног удара и првих неуспеха Црвене армије, отпочети сукоби између радника и сељака, да ће отпочети борба између народа СССР, да ће избити устанци и да ће се земља распасти на саставне делове, што ће обезбедити победу фашистичких освајача. Место тога хитлеровци су наишли на несаломљиво јединство народа СССР и њихове многонационалне Црвене армије, који су се још јаче збили око партије Лењина-Стаљина и совјетске владе пред грозном опасношћу. И ово поверење руског народа, свих народа наше земље и војника многонационалне Црвене армије према партији Лењина-Стаљина, према совјетској влади показало је ону одлучну снагу, која је обезбедила историску победу над непријатељем човечанства — над фашизмом.

Црвена армија — армија-ослободитељица — родила се као армија војно-политичког савеза труде-

ника свих националности наше земље. Ово је још у самом почетку постојања дало Црвеној армији задивљујућу снагу и сигурност, беспримерну способност да савладава, рекло би се, несавладљиве тешкоће.

Лењинско-стаљинска национална политика обезбедила је ванредну чврстину Црвене армије и била је један од главних извора њеног успешног развитака, њеног бројног и квалитативног пораста. Она открива широке могућности за здруживање на војничком делу свих народа, који насељавају многонационални Совјетски Савез, за пуну сарадњу свих националности наше земље на оружаном одбрани слободе и независности Отаџбине.

Баш као резултат победе националне политике наше државе било је могуће стварање војних формација република, које треба да буду саставни делови Црвене армије.

У старо време, при спахиско-капиталистичком уређењу, народи Русије били су лишени равноправности и слободе националног развитака, њих су угњетавале и поробљавале експлоататорске класе, а и армија се у царској Русији васпитавала у духу шовинизма. У царској Русији била је уклоњена из војне службе већина народности које је царизам поробио, које су живеље под условима колонијалног и полуколонијалног угњетављања. Царска влада није имала поверења у њих, сматрала је да је опасно да им да оружје у руке, а још мање да их учи ратној вештини. У армију се нису позивали Узбеки, Туркмени, Таџики, Казахи, Киргизи, велика већина народа Северног Кавказа и још низ других народности. Совјетска власт дала је слободу и права свим народима, који насељавају нашу територију. Код нас су сви народи равноправни. Због тога је совјетска власт предузела читав низ мера, да припреми и ове народе за постепено укључивање у армију.

М. В. Фрунзе говорио је о Црвеној армији: „Њено језгро, основу целокупне њене моћи сачињавала је и сачињава великоруска народност. Али то није лишавало и не лишава друге националности Савеза права и

обавеза да бране са оружјем у руци совјетску земљу. Ова обавеза која је подједнака и почива на начелима пуне једнакости, треба да се у крајњој линији прошири чак и на оне народности, које раније нису носиле војну обавезу". Окупљање свих народа СССР на делу оружане одбране своје Отаџбине — њене слободе и независности — био је један од најважнијих момената у остваривању једнакости нација не само у економском, политичком и културном погледу, већ и у војном погледу.

За време совјетске власти учврстила се братска сарадња народа наше земље. Совјетски Савез је постао права Отаџбина трудбеника свих националности наше државе. Совјетски патриотизам — то је патриотизам нарочите врсте. Тако делотворан и моћан патриотизам у свом конкретном изражавању, могао је да никне само на бази совјетског уређења, у социјалистичкој држави у којој је из корена ишчупана експлоатација човека човеком, у којој влада доследно, до краја, совјетска демократија, у којој је остварена права равноправност свих народа, свих трудбеника, независно од њихове националности. Совјетски патриотизам је једна од покретних снага нашег социјалистичког друштва, извор снаге и моћи Црвене армије.

Пламени животворни совјетски патриотизам нема за основу расне или националне предрасуде, већ дубоку преданост и верност народа својој совјетској отаџбини, братску сарадњу трудбеника свих нација наше земље. „Совјетски патриотизам садржи складност националних тридиција народа и општих животних интереса свих трудбеника Совјетског Савеза. Совјетски патриотизам не разједињује, већ, напротив, окупља све нације и народности наше земље у једну братску породицу. У томе треба видети основе неразрушивог и све чвршћег пријатељства народа Совјетског Савеза. Истовремено народи СССР поштују права и независност народа иностраних земаља и увек су показивали готовост да живе у миру и пријатељству са суседним државама. У овоме треба видети основу све бољих и јачих веза наше државе са слободољубивим народима“ (Стаљин).

У годинама Отаџбинског рата сви народи СССР, на челу са руским народом, који је заслужио опште признање, као руководећа сила Совјетског Савеза међу свим народима наше земље, као старији брат међу једнаким народима, борили су се раме уз раме за општу ствар, за родну груду, за слободу и независност, и показали у историји беспримеран масовни хероизам. Као један човек, подигли су се да бране Отаџбину у страшном часу рата Руси и Украјинци, Белоруси и Казахи, Грузини и Јермени, синови свих народа Совјетског Савеза, сви равноправни грађани земље совјета. Хероизам је постао нормално држање совјетских људи на фронту. Војник Црвене армије настојао је да изврши подвиг у Отаџбинском рату против фашистичких освајача. Никада, ни у историји народа наше домовине ни у светској историји, није било примера да је хероизам постао тако масовна појава, да је подвиг појединаца постао подвиг милиона људи.

По подацима Главне управе кадрова НКО СССР,* само до 1 априла 1945 године за време Отаџбинског рата било је више од 7 милиона награђених орденима и медаљама бораца и командира Црвене армије.

По подацима, до 1 априла 1945 године само у Црвеној армији било је 8204 Хероја Совјетског Савеза од којих 30 двоструких Хероја Совјетског Савеза.

Награде и одликовања, која постоје у Црвеној армији као знаци совјетске храбрости и славе, украшавају груди милиона бораца и официра Црвене армије — армије-ослободитељице. У нашој војсци постоје читаве јединице, које су састављене од орденосаца. Пут ка војничкој части отворен је милионима.

Сви народи СССР имају хероје Отаџбинског рата 1941—1945 године.

У ослободилачки рат Црвене армије сливали су се напори свих народа Совјетског Савеза. Сваки од њих је био свестан да, бранећи совјетску земљу ма на ком отсеку борбе против непријатеља, самим тим брани и своју државну самосталност и националну неза-

* Народни комесаријат одбране СССР (пр. пр.).

висност. Пријатељство народа СССР је велика снага. Ово пријатељство је поново учвршћено државном реорганизацијом коју је донело X заседање Врховног совјета Савеза ССР. Ова државна реорганизација подиже војну моћ Совјетског Савеза на нови степен. Образовање војних формација савезних република послужиће даљем учвршћењу Црвене армије као заштитнице наше Отаџбине, као узданице Совјетског Савеза. Образовање војних формација савезних република увећаће симпатије свих слободољубивих народа према совјетској земљи и њеној Црвеној армији, у којој је остварена потпуна једнакост нација, у којој се проповедање расне мржње кажњава законом — према совјетској земљи и Црвеној армији, које поштују права и независност свих других народа. Теорија расне равноправности у СССР и стварно поштовање права других народа довели су до пријатељства свих слободољубивих народа према Совјетском Савезу — према Црвеној армији. У томе је извор неодољиве моралне снаге многонационалне Црвене армије — армије-ослободитељице.

Немачки фашисти и њихови саучесници, као што је констатовао друг Стаљин, изабрали су за своје идеолошко оружје човекомрску, расну теорију. Они су рачунали да ће проповедање зверског национализма створити морално политичке претпоставке господства фашистичких освајача над поробљеним народима. Ипак је ова политика расне мржње пропала. Она је у ствари постала извор унутрашње слабости и спољно-политичке изолације фашистичких освајача. Друг Стаљин је рекао: „Идеологија и политика расне мржње је једна од чињеница пропасти хитлеровског разбојничког блока. Не треба сматрати као случајност чињеницу, да су се против немачких империјалиста подigli не само поробљени народи Француске, Југославије, Пољске, Чехословачке, Грчке, Белгије, Данске, Норвешке, Холандије, већ и бивши вазали Хитлера — Италијани, Румуни, Финци и Бугари. Хитлеровска клика је својом људождерском политиком подигла против Немачке све народе света, а тако звана „изабрана немачка раса“ постала је предмет опште мржње“.

Црвена армија је током Отаџбинског рата 1941—1945 године нанела фашистичким освајачима не само војнички, већ и морално-политички пораз. Идеологија која се учврстила у нашој земљи и Црвеној армији, идеологија равноправности свих раса и нација, идеологија братства народа извојевала је пуну победу над идеологијом зверског национализма и расне мржње.

*

Црвена армија — армија-ослободитељица — бранећи социјалистичку отаџбину од фашистичких изрода, показала је беспримерне борбене и моралне квалитете.

Лењин и Стаљин уче, да морални дух сваке армије зависи од карактера рата који она води. Од карактера циљева у име којих се она бори. Лењин и Стаљин разликују две врсте ратова: ратове освајачке, неправедне, и ратове ослободилачке, праведне. Праведан, ослободилачки рат има за циљ или заштиту народа од спољашњег напада и покушаја његовог поробљавања или ослобођење народа од ропства и угњетавања или, на крају, ослобођење колонија и зависних земаља од угњетавања империјалиста. Неправедан, освајачки рат има за циљ освајање туђих земаља и поробљавање туђих народа. Ослободилачки ратови служе делу прогреса, потпомажу историски развитак друштва; освајачки ратови служе делу реакције, поробљавању народа, угњетивању њиховог социјалног и културног развика. Због тога, праведне ратове Лењин назива и прогресивним, а неправедне реакционарним.

Историја Отаџбинског рата 1941—1945 године учи да је Црвена армија, која је водила праведан ослободилачки рат, располагала неисцрпном моралном снагом, да је била способна да савлада сва искушења и да изврши велике подвиге. Напротив, фашистичке армије које су водиле неправедан, освајачки рат, одликовале су се ниским моралним нивоом, пљачкале су, вршиле насиља, и, на крају крајева, биле су разбијене од Црвене армије и армија наших савезника.

Снага сваке армије и њен морални дух зависи од односа народа према датом рату. Однос, пак, народа према рату зависи од тога, колико циљеви рата одговарају интересима народних маса. Црвена армија је водила ослободилачки, праведан рат, због тога је народ подржавао своју армију, снабдевао је не само материјалним средствима већ и моралном снагом. Фашистичке армије водиле су освајачки рат, због тога су се оне претвориле у банду убица и биле су уништене

Морални састав армије, идеје, за које се она бори, играју огромну улогу у току рата. Црвена армија се борила у име прогресивних идеја, у име благородних и узвишених циљева, зато је она била способна за херојске подвиге. Напротив, фашистичке армије, које су браниле реакционарне идеје, бориле се за ниске, пљачкашке циљеве, нису могле дуго да сачувају дисциплину и борбену способност.

Морални дух није расни, није урођени квалитет. Морални дух армије ствара се историски и опредељује се тим друштвеним уређењем државе, чије је она оруђе. Позадина снабдева фронт не само наоружањем, указивао је друг Стаљин, већ и људима и расположењем.

Црвена армија се одликује високим моралним нивоом зато што она брани напредно, прогресивно друштвено уређење. Код нас се интереси народа и армије поклапају. Народне масе подржавају напредно друштвено совјетско уређење и увек су готове да га бране свим снагама заједно са армијом. Позадина и Црвена армија образују једну неразрушиву целину.

Друг Стаљин је говорио: „Совјетска власт није власт отргнута од народа — напротив, она је у својој врсти јединствена власт која је проистекла из ...народних маса и њима је драга и блиска. Овим се, баш, и објашњава та невиђена снага и еластичност, коју обично показује совјетска власт у критичном часу“.

У Отаџбинском рату 1941—1945 године народи Совјетског Савеза подигли су се против фашистичких освајача да заштите свој живот, слободу и независност, да заштите плодове свог великог стваралачког рада. И то је разумљиво. За време постојања совјетске државе

народи наше земље створили су моћну социјалистичку индустрију, велику механизовану колхозну привреду, подigli су материјални и културни ниво свога живота. Херојском борбом народне масе наше земље извојевале су слободу, самопожртвованим радом обезбедиле су себи материјално благостање и велика права која су записана у Стаљинском Уставу — право на рад, на одмор, на материјално обезбеђење у старости, а такође у случају болести и губитка радне способности, право на образовање итд. Црвена армија је, у борби против фашистичких освајача, одбранила велике тековине народа Совјетског Савеза, част, слободу и независност наше отаџбине, одбранила права, записана у Стаљинском Уставу.

Црвена армија је снажна свешћу правичности свога дела, свешћу свога благородног и узвишеног циља заштите једине на свету социјалистичке отаџбине. Идеја заштите социјалистичке отаџбине — свети дуг сваког совјетског грађанина — надахњује борце многонационалне Црвене армије, учвршћује њихов морални дух.

Ф. Енгелс, говорећи о будућој револуционарној армији — армији-ослободитељици, подвлачи огромну снагу армије новог, социјалистичког друштва, која се неће борити за замишљену отаџбину, за илузију отаџбине, већ за реалну стварност. Говорећи о војницима новог друштва, Енгелс указује, да „члан таквог друштва у случају рата... треба да брани *стварну* отаџбину, *стварно* огњиште... он ће се, следствено, борити са одушевљењем, са истрајношћу, са храброшћу пред којом треба да се разлети као слама механичка обука савремене армије“. (К. Маркс и Ф. Енгелс, Дела, књига III, стр. 278).

Ф. Енгелс је говорио да ће армија социјалистичке државе по својој маси и стратегиској покретљивости располагати „нечувено страшном силом“ и да њени „војници треба да постану силнији, окретнији и интелигентнији него они, које може да да савремено друштво...“ (Ф. Енгелс, Изабрана војна дела, к. I, стр. 41). Баш таквом снагом и таквим војницима располаже Црвена армија. Војничка вештина, револуционарни дух, у

историји још невиђена храброст и херојство, морална величина — то су сјајни квалитети Црвене армије који су се открили у свој својој величини и светлости у Отаџбинском рату 1941—1945 године.

Савремени рат је рат мотора. Црвена армија је победила непријатеља тенковима, авионима, топовима, првокласним оружјем, које је исковано у нашим заводима, знањем наших бораца, официра, генерала. Али Црвена армија је победила не само силом оружја и војним знањем. Империјалисти такође могу да створе технички снабдевену и добро обучену армију. Војници Црвене армије победили су непријатеља и својим моралним преимућством. Црвена армија је противставила непријатељу такве етичке принципе, такво гледање на свет, васпитање партије бољшевика и совјетског уређења, који нису могли да не победе. У нашој земљи израсло је ново поколење људи. Нови, социјалистички морал, нове идеје опредељују држање војника Црвене армије. Овај морал помогао је Црвеној армији да победоносно изврши своју велику ослободилачку мисију.

Искуство историје учи, да техника у рукама човека, који не зна циљ њене примене нема пуну вредност, а у рукама војника, који схвата задатке борбе решава све. При свем искључивом значају борбене технике улога морално-политичког фактора у савременом рату, нарочито је велика. Лењин је говорио: „У сваком рату победа је у крајњој линији условљена стањем духа оних маса које на пољу битке проливају своју крв. Убеђење у праведност рата, свест да се неопходно жртвује свој живот за добро своје браће, подиже дух војника и приморава их да подносе нечувене тешкоће... Кажу да наши црвеноармејци подносе такве тешкоће, какве никада не би поднела армија царског уређења. Ово се објашњава тиме, што сваки радник и сељак, узет под оружје, зна због чега иде, и свесно пролива своју крв за триумф правичности и социјализма.

Ова свест маса о циљевима и узроцима рата има огроман значај и обезбеђује победу“.

У овој високој свести и вери у правичност своје ствари састоји се снага Црвене армије. Ослободилачка

мисија увек је била, јесте и биће неисцрпан извор снаге и моћи Црвене армије. Из овога извора црпла се, у првом реду, титанска воља Црвене армије и читавог совјетског народа за победом, воља за потпуним уништењем непријатеља.

Велика ослободилачка мисија Црвене армије у Отаџбинском рату 1941—1945 године против фашистичких освајача била је продужење оне праведне, ослободилачке политике коју је Совјетски Савез спроводио за све време свога постојања. Рат је био наметнут нашим народима од стране фашистичких агресора. Свакоме је познато, да је совјетска влада чинила све могуће, да би отклонила рат, да би сачувала мир у целом свету. Бранећи ствар очувања мира, Совјетски Савез је подржавао све народе који су постали жртве агресије и који су се борили за своју независност. Совјетски Савез је одлучно иступао против фашистичке агресије у Абисинији, Шпанији, Кини, Чехословачкој итд.

Црвена армија није никада поставила и не поставља себи циљ да осваја туђе територије и да покорава туђе народе. Народи Совјетског Савеза, војници Црвене армије у годинама Отаџбинског рата ослободили су наше територије и наше народе од јарма фашистичких освајача, помагали су поробљеним народима да се ослободе од фашистичког угњетавања. Сваки борац Црвене армије може са поносом да каже да је он учесник праведног, ослободилачког Отаџбинског рата. Црвена армија је имала благородан и узвишен циљ рата који је одушевљавао за подвиге. Овим се и објашњава што је Отаџбински рат родио код нас милионе хероја.

У годинама Отаџбинског рата, у борби за слободу и независност Отаџбине исковале су се десетине гардиских дивизија. Оне су овенчане неумрлом славом, коју су заслужиле постојаношћу, јунаштвом, дисциплином, организованошћу, хероизмом, почасним називима ослобођених градова у заповестима Врховног главнокомандујућег, друга Стаљина. Гарда — то је цвет Црвене армије. Борбена дејства Црвене армије показала су да нема граница јунаштву, неустрашивости и истрајности совјетских војника.

Војници Црвене армије располажу високим борбеним и моралним квалитетима, који су им дозвољавали да успешно изврше своју велику ослободилачку мисију. Ови квалитети војника Црвене армије нису дошли сами од себе, већ су резултат организаторске и васпитне делатности наше бољшевичке партије. Партија бољшевика, партија Лењина—Стаљина, предвиђајући опасност војничког напада, много година је упорно и систематски јачала одбранбену способност наше земље, подизала кадрове командног састава, васпитавала војнике Црвене армије и цео совјетски народ на великим идејама марксизма-лењинизма, у духу неустрашивости и гвоздене издржљивости, у духу љубави према отаџбини и мржњи према непријатељима. Генијално руководство партије Лењина—Стаљина дозволило је Црвеној армији да са чашћу и достојанством пронесе заставу ослободилачких похода од првих дана грађанског рата до битака у ослободилачком рату 1941—1945 године против најљућег непријатеља целог човечанства — против фашизма.

Црвена армија је у борбама против фашистичких освајача показала своју изванредну способност да брзо стиче искуство савремене борбе, да рукује новим страшним оружјем, да подиже своју обуку и развија војну вештину. Ова способност Црвене армије, да се брзо и стално усавршава објашњава се тиме што се Црвена армија родила и прекалила у процесу ломљења старих, реакционарних друштвених поредака, у процесу стварања новог, најнапреднијег уређења савремености — стварања совјетског уређења. Војници Црвене армије, пре но што су се латили оружја, били су учесници изградње новог друштва. Баш зато је у Црвеној армији тако снажно развијено осећање новог. Баш зато су совјетски командири били способни да превазиђу непријатеља у тактичкој и стратегиској вештини, да постану мајстори нове, гипке тактике маневрисања, да постану носиоци најнапредније војне науке и војне вештине.

У великим сукобима против фашистичких освајача Црвена армија је, одушевљена сазнањем о својој вели-

кој ослободилачкој мисији, показала ненадмашни образац војничке вештине. Војници Црвене армије искусно су ломили утврђене појасеве противника, муњевито гонили, опкољавали и уништавали непријатеља. У офанзивним борбама јасно се показало узајамно дејство свих родова совјетске војске и висока вештина маневра. Совјетски војници су се прекалили у борбама, научили се да уништавају и побеђују непријатеља. Црвена армија је нарасла у страшну силу и превазишла непријатеља својом војничком вештином, борбеном техником, високим моралним духом, дисциплином и организованошћу.

Војник Црвене армије оваплоћује у себи све црте новог човека — човека социјалистичког друштва. Социјализам ствара нове узајамне односе међу људима. Социјалистички рад у фабрикама и заводима, у колхозима и совхозима рађа сарадњу и узајамну помоћ, јединственост и организованост. Принципи социјалистичког живота васпитавају у људима преданост општој ствари, дух колективизма, осећање одговорности за поверену ствар, знање да смело савлађују тешкоће и да непрестано и брзо иду напред, ломећи све препреке на путу ка циљу.

Зато није случајно, што су код војника Црвене армије јако развијени такви квалитети, као што је узајамна подршка у борби, иницијатива, издржљивост, организованост и истрајност. Војницима Црвене армије својствена је висока свест своје дужности и осећање одговорности за част и славу своје војничке јединице.

Црвена армија је снажна својом војничком дисциплином. Најстрожија војничка дисциплина окупља у једно све водове, све јединице. Дисциплина повећава снагу појединог војника и делова у целини, чини сва дејства војске могућим и целисходним. Совјетска војничка дисциплина почива на једнородности класних интереса целокупног састава Црвене армије, почива на пожртвованој преданости своме народу и на осећању високе одговорности сваког војника за ствар одбране наше Отаџбине, за њену моћ и процват.

Војничка дисциплина у Црвеној армији — то је свесна дисциплина, то је часно извршавање дуга према Отаџбини, то је брижљиво чување војничке заклетве од стране свих бораца и командира, извршавање инструкција и заповести свих старешина. Совјетски војник, ма где се он налазио, свуда остаје војник Црвене армије. Он је увек прибран и озбиљан. У строју и ван строја он је обавезан да извршава војничка правила и упутства, да строго чува установљени ред Црвене армије и да спречава друге у његовом нарушавању. Спољашња уредност, чистоћа и строгост војника Црвене армије знак је његове унутрашње сабраности и дисциплинованости.

*

Црвена армија је армија новог типа, армија социјалистичког друштва. Ипак, она не одбацује историске традиције војничке прошлости наше земље. Црвена армија је наследила херојске традиције и вишевековно војничко искуство слободољубивих народа наше Отаџбине. Црвена армија се васпитавала на најбогатијем искуству ослободилачких ратова руског народа, на традицијама великих руских предака — Александра Невског, Димитрија Донског, Кузме Мињина, Димитрија Пожарског, Александра Суворова, Михаила Кутузова, који су све своје снаге посветили борби за част и независност своје Отаџбине. Борци и командири Црвене армије и Црвене флоте не само да су сачували, већ су и увећали славу руског оружја, високо подigli победоносну заставу наших великих предака.

Руски народ играо је одлучујућу улогу у борби с турским освајачима, који су разрушили Византијску империју и који су носили пустош у Европу. Руски народ заједно с осталим европским народима, у току многовековне борбе, зауставио је навалу Турака на Европу, а потом их протерао, ослободивши испод турског јарма братске словенске Народе на Балкану.

Током многогх столећа руски народ је бранио своју независност, одбијајући притисак многобројних непријатеља. По цену великих жртава, крвљу својих најбољих синова руски народ је бранио своју самосталност,

част и слободу. У жестоких борбама против иностраних освајача израстао је народ-витез, народ јуначких и неустрашивих хероја. Руски народ је стекао славу непобедивог народа.

У историји Европе било је периода, када су само истрајност и несаломљивост народа Русије спасавали европске народе од поробљавања. Руски народ је више пута преграђивао пут освајачу ка светском господству, и благодарећи томе европски народи су обнављали и очували своју државну самосталност. Из давнина су народи наше отаџбине штитили Европу, од навале азијских скитничких народа: Хазара, Половодаца, Печењега и многих других. Хорде Џингис-Кана и Батија кретале су се преко руске земље на Европу. Руски народ је нашао у себи снаге да издржи највећа искушења, да заустави кретање завојевача, а затим да збаци са себе монголски јарам. Велики синови руског народа — Александар Невски, Мињин и Пожарски одбили су пљачкашке походе немачких паса-ритера и пољских интервената са Запада.

Када су армије Наполеона покориле скоро целу Западну Европу, европски народи су изгубили независност и слободу. Наполеон је маштао да покори цео свет. У Западној Европи, Наполеон није наишао ни на иоле озбиљан отпор. Немачки кнежеви и генерали покорно су предавали кључеве од градова и тврђава при првој појави чак и малих одреда наполеоновске армије. И, ето, пукови Наполеона, заједно са многобројним армијама покорених држава, продрли су 1812 године у Русију.

Руски народ се дигао у Отаџбински рат под вођством великог војсковође М. И. Кутузова, уништио огромну непријатељску армију и срушио војничку моћ бонапартске Француске. Од „непобедиве“ армије Наполеона остали су само жалосни остаци. Из руку руске победоносне војске европски народи су понова добили своју независност.

Велики руски песник А. С. Пушкин, тим поводом писао је:

... У понор смо бацили
 Божанство које је морило царства
 и нашој крвљу смо искупили
 Европи слободу, част и мир...

Црвена армија је као светињу чувала ове благородне ослободилачке традиције великог руског народа и свих наших братских народа и дала им нову садржину у борби против најстрашније опасности која се икада наднела над човечанством, у борби против фашизма.

Отаџбински рат совјетског народа 1941—1945 године учи да се Црвена армија не може победити јер је подржава народ који је у многовековној борби доказао да он више од живота цени слободу и независност и да је спреман да по сваку цену брани своје постојање, своју част и самосталност. Совјетски народ и Црвена армија, бранећи своју слободу, развили су такве снаге, које су превазишле сва очекивања. Мржња према освајачима родила је највеће јунаштво и неодољиву решеност народа и војника Црвене армије да униште непријатеља.

Отаџбински рат совјетског народа 1941—1945 године учи да се не може победити народ, који је, збацивши угњетавање експлоататора, створио ново, совјетско уређење, нову армију, окусио плодове слободе, богатог културног живота и положио основе за даљи процват свих духовних и физичких снага трудбеника. Велики Лењин је изражавао непоколебљиву увереност да ће радници и сељаци — војници Црвене армије увек моћи да одбране своје тековине од свих непријатеља. „Никада неће бити побеђен народ у коме су радници и сељаци у већини сазнали, осетили и увидели, да они бране своју совјетску власт — власт трудбеника, да бране то дело чија ће победа њима и њиховој деци обезбедити могућност коришћења свих блага културе, свих творевина човечјег рада“. (Лењин).

„Ако нашем мирном раду — писао је Лењин — продуже да сметају, ми ћемо се дићи на свенародни рат, и они, који учествују у авантури и бандитизму, биће до краја прегажени“. Лењин је говорио: „Ми

треба да их научимо тако, да причају деци, унуцима и прауницима својим да такве ствари не чине..." (Лењин).

Ове дубоке речи В. И. Лењина нашле су најсјајнију потврду у Отаџбинском рату.

Отаџбински рат 1941—1945 године очигледно је показао да је Црвена армија — армија-ослободитељица — дете херојског совјетског народа, да је најмоћнија и најпрекаљенија, најнапреднија савремена армија. Црвена армија је првокласна кадровска армија, способна да увек и свагде одбрани велике социјалистичке тековине нашег народа и да осигура државне интересе Совјетског Савеза. Њена несаломљива сила служи као веран гарант да ће величанствени циљеви постављени пред Црвену армију увек бити решени потпуно и до краја. Али ови благородни циљеви Црвене армије, са своје стране, чине непоколебљив основ њене моћи, они су гаранција даљег и непрекидног пораста њених снага.

У Црвеној армији, у њеној организацији, сјајном наоружању, ненадмашној стратегији Отаџбинског рата 1941—1945 године, у блиставим победама наше војске и њеном високом моралном нивоу лежи геније великог Стаљина. У току рата нарочито се јасно истакао огроман значај чињенице, да на челу совјетске државе и Црвене армије стоји друг Стаљин. Све победе Црвене армије нераскидљиво су повезане са именом другга Стаљина, са његовим моћним генијем војсковође. У Отаџбинском рату друг Стаљин је војничку вештину Црвене армије подигао на ниво достојан наше велике земље. За изванредне заслуге у организацији свих оружаних снага Совјетског Савеза и мудро руководство у великом Отаџбинском рату Претседништво Врховног совјета Савеза ССР одликовало је другга Стаљина са два ордена Победи и другим орденима, а такође му је доделило назив Хероја Совјетског Савеза, као ономе који је био на челу Црвене армије у тешким данима одбране наше Отаџбине и њене престонице Москве, и који је са изванредном вештином и одлучношћу руко-

водио борбом против хитлеровске Немачке и њених саучесника.

Другу Стаљину је додељено највише војничко звање — звање Генералисимуса Совјетског Савеза. У овим наградама изражена је благодарност народа Совјетског Савеза творцу победе, другу Стаљину.

Благодарећи напорима бољшевичке партије, благодарећи стаљинском руководству Црвена армија је у годинама Отаџбинског рата извојевала светско-историску победу.

Велика инспираторска и организаторска улога наше партије нашла је једно од својих најсјајнијих оваплоћења у изванредном борбеном раду армиских бољшевика, партиских организација Црвене армије.

Синови партије Лењина-Стаљина — то је језгро и душа Црвене армије. У годинама Отаџбинског рата комунисти су личним примером јунаштва и знања, ватреним говором бољшевичке агитације неуморно прекаљивали дух одлучности и херојства у срцима свих бораца. Комунисти су били на најодговорнијим и најопаснијим деловима фронта, увек у првим редовима. Довољно је рећи да је, само међу 3,851.077 одликованих орденима и медаљама СССР до 1 априла 1945 године, узетих из статистичког прегледа Главне управе кадрова Црвене армије, више од половине комуниста и комсомолаца.

Синовима партије Лењина-Стаљина, армиским бољшевицима припада огромна улога у најважнијем делу борбеног усавршавања наше војске. Неуморно и упорно пропагирали су они међу војницима Црвене армије директиве друга Стаљина. Комунисти су били заставници стаљинске војне науке, поборници напредне војне теорије и идеологије. Комунисти су на фронтима Отаџбинског рата били образац плодотворног усавршавања, дубоког изучавања и стицања искуства рата, образац победе стаљинске науке. Бољшевичка партија која је до 1 априла 1945 г. имала 5 милиона 800 хиљада чланова и кандидата, свом својом делатношћу заслужила је највећи ауторитет и највеће поверење војника Црвене армије, целог совјетског народа.

Под руководством Бољшевичке партије, под вођством великог војсковође, генералисимуса Совјетског Савеза, друга Стаљина Црвена армија је са чашћу испунила своју велику ослободилачку мисију у Отаџбинском рату 1941—1945 године.

„То је наша срећа, што је у тешким годинама рата Црвену армију и совјетски народ водио напред мудри и опробани вођ Совјетског Савеза — Велики Стаљин. Са именом генералисимуса Стаљина ући ће у историју наше отаџбине и у светску историју славне победе наше армије“ (В. Молотов).

Под руководством друга Стаљина, великога вође и организатора, Совјетски Савез ступио је у период мирне изградње, да би постигао даљи процват материјалних и духовних снага отаџбине а самим тим још више појачао војно-економску снагу Отаџбине и учврстио нашу победу.

Сад су постављени нови задаци пред Црвену армију, армију-ослободитељицу. „Док ми живимо у „систему држава“ и док коренови фашизма и империјалистичке агресије још коначно нису ишчупани из земље, наша будност у односу на могућност нових прекршаја мира не треба да слаби...“ (В. Молотов). Ето зашто Црвена армија — верни чувар наше социјалистичке Отаџбине и убудуће треба непрестано да усавршава своју борбену обуку, непрекидно да усваја богато искуство великог Отаџбинског рата, непрестано да повећава своју политичку готовост и да јача војну дисциплину. војници Црвене армије, који се налазе ван граница наше отаџбине, обавезни су да будно, с чашћу и достојанством чувају државне интересе Совјетског Савеза.

Црвена армија биће и убудуће верни заштитник мира и безбедности наше отаџбине и целог света.

Друштво за културну сарадњу Југославије са СССР издало је:

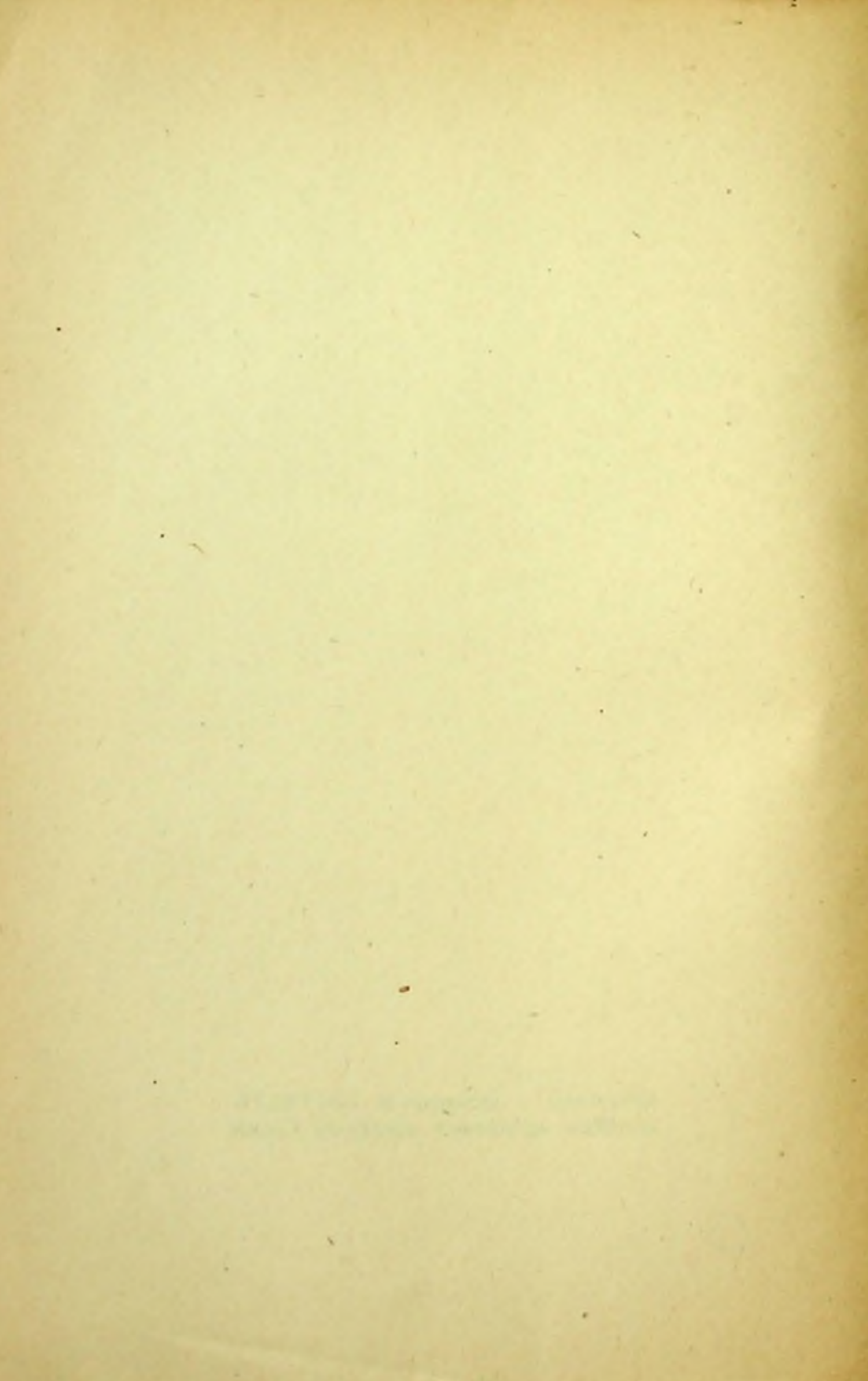
1. А. Васиљев: Државно уређење СССР, II издање Дин. 20.—
2. Др. Коста Грубачић: Претшколско васпитање
у СССР „ 10.—
3. Мартин Менцеј: Систем општег школског ва-
спитања у СССР „ 10.—
4. О. Десић: Просвећивање широких народних
слојева у СССР „ 10.—
5. Др. Михаило Константиновић: Реформа брака
и заштита деце и младежи у СССР „ 15.—

У ПРИПРЕМИ:

6. Н. Н. Михайлов: Земља великих дела (Књига
о Совјетском Савезу) „ —.—
7. А. Раскин: Живот Максима Горког „ —.—

Друштво за културну сарадњу Југославије са СССР
Београд, Теразије 35/II, пошт. фах 187, чековни рачун бр.
62-335 код Поштанске штедионице у Београду.

Штампано у штампарији ПРОСВЕТА
државног издавачког предузећа Србије

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
"РАДОЈЕ ДОКАНОВИЋ"

30 СР 355.48/.49

ФЕДОСЕЕВ П. Н.

Црвена армија

ЈЕДНА

000318895

COBISS e

ЦЕНА 15.— ДИН.